

Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
Przeciwdziałania Narkomanii
oraz Innych Uzależnień
na rok 2022

Gmina i Miasto Sianów

SPIS TREŚCI**STR.**

Rozdział I	Wstęp	3
Rozdział II	Problem używania środków psychoaktywnych na terenie G i M Sianów	3
Rozdział III	Główny cel programu	6
Rozdział IV	Zadania programu i sposoby ich realizacji	7
Rozdział V	Adresaci i realizatorzy programu	7
Rozdział VI	Źródła i zasady finansowania programu	8
Rozdział VII	Zasady wynagradzania członków GKRPA w Sianowie	8

ROZDZIAŁ I

WSTĘP

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050) nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek corocznego opracowania i uchwalenia gminnego programu w zakresie profilaktyki uzależnień.

Przygotowany Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomanii oraz Innych Uzależnień na 2022 r., określa lokalną strategię w zakresie zarówno profilaktyki jak i redukcji szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych w społeczności lokalnej. Program opracowano zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Zdrowia (NPZ)¹, który jest podstawowym dokumentem polityki zdrowia publicznego wyznaczającym cel strategiczny i cele operacyjne oraz najważniejsze zadania do realizacji na rzecz zwiększenia liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenia społecznych nierówności w tym zakresie.

Opiera się na współdziałaniu wielu podmiotów m.in. administracji rządowej, jednostek samorządu terytorialnego, zakładów leczniczych, organizacji pozarządowych. Wśród pięciu celów operacyjnych wyszczególniono również profilaktykę uzależnień (cel operacyjny), w tym zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom; uzależnienie od tytoniu (nikotyny), od alkoholu;), od narkotyków.

W Programie uwzględnione zostały również rekomendacje i priorytety dot. realizowania i finansowania gminnych programów wskazane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii.

11 marca 2020 r. epidemia koronawirusa SARS-CoV-2 wywołującego chorobę COVID-19, została uznana przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) za pandemię. Zgodnie z NPZ, przyczyniła się ona do największego kryzysu zdrowotnego w Polsce po zakończeniu II wojny światowej. Ponadto wymaga przystosowania się do nieznanej i niepewnej sytuacji oraz pokonywania wielu negatywnych emocji i codziennych uciążliwości. Ludzie wskutek lęku wykazują skłonność do nieracjonalnego myślenia i postępowania, a długotrwała izolacja wpływa na poziom stresu i zdrowie psychiczne, co często prowadzi do pogorszenia ich sytuacji życiowej.

ROZDZIAŁ II

Problem używania środków psychoaktywnych na terenie gminy i miasta Sianów

Diagnoza Problemów Społecznych Gminy i Miasta Sianów

Gwałtowne przemiany technologiczne, oraz społeczno-kulturowe, jakie dokonały się w XX wieku doprowadziły do przeobrażeń niemal w każdej dziedzinie życia społecznego przyczyniając się do powstania nowych problemów społecznych. Do problemów społecznych, które w ostatnich dekadach dają najwyraźniej znać o sobie w polskiej rzeczywistości należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz wykluczenie społeczne.

Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Priorytetem w polityce społecznej staje się zatem przeciwdziałanie tego typu zagrożeniom oraz podjęcie działań prowadzących do ograniczenia izolacji społecznej oraz zwiększenie integracji społecznej grup i osób zagrożonych występowaniem wyżej wymienionych problemów. Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Badanie to ma na celu przede wszystkim zdiagnozowanie stanu społeczeństwa oraz wskazanie przyczyn obecnej sytuacji.

Diagnoza społeczna bezpośrednio lub pośrednio odnosi się do stanu i sposobu zaspokajania potrzeb społecznych. Jej specyfiką jest fakt, iż koncentruje się ona na zidentyfikowaniu i opisanu takich zjawisk, które ograniczają zaspokojenie potrzeb społecznych lub stwarzają zagrożenie takiego ograniczenia. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Diagnoza społeczna realizowana na zlecenie Gminy i Miasta Sianów (*Diagnoza problemów społecznych opracowana przez Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji z siedzibą Rynek Główny 28, 38-010 Kraków w okresie czerwiec - październik 2021 r.*) ma na celu ukazanie skali problemów społecznych na terenie gminy. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- 1) zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- 2) określenie skali oraz zakresu problemów uzależnień i problemu przemocy,
- 3) zidentyfikowanie skutków występujących problemów,
- 4) pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków,
- 5) zidentyfikowanie problemów uzależnień i problemu przemocy wśród różnych grup (dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców).

Problem alkoholowy

Diagnozowanym problemem społecznym w Gminie i Mieście Sianów, był problem alkoholowy, narkotykowy, nikotynowy oraz zjawiska przemocy. Czasy współczesne charakteryzuje niespotykana we wcześniejszych dziejach człowieka dynamika występująca we wszystkich obszarach działalności człowieka. W niniejszym podrozdziale przedstawiono kwestię spożywania alkoholu z punktu widzenia mieszkańców, a także podjęto próbę oszacowania skali zjawiska oraz sprawdzenia wiedzy ankietowanych dotyczącej zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu. Na początek, ankietowanych poproszono o wskazanie, jak często piją alkohol. 4,00% respondentów przyznało, że spożywa alkohol codziennie lub pije kilka razy w tygodniu (7,00%). Kilka razy w miesiącu alkohol spożywa 32,00% osób, a 26,00% kilka razy w roku. Należy zwrócić uwagę, iż 31,00% osób przyznało, że nie pije w ogóle alkoholu. Ukazuje to, iż problem alkoholowy w gminie istnieje lecz w małym stopniu.

Ankietowani, którzy przyznali, iż spożywają alkohol, najczęściej sięgają po: piwo (66,67%), wódkę (33,33%), wino (20,29%), nalewki (13,04%), czy też likiery (11,59%). Dodatkowo 50,72% ankietowanych wybrało odpowiedź, iż spożywa od 1 do 2 porcji alkoholu jednorazowo. 33,33% respondentów przyznało, iż wypija od 3 do 4 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym go spożywa, następnie od 5 do 7 porcji alkoholu wypija 10,14% osób. Jedynie po 2,90% osób spożywa od 8 do 10 porcji alkoholu bądź od 11 do 13 i więcej porcji. Badani mieszkańcy sięgają po alkohol najczęściej: bo lubią jego smak (60,87%), dla towarzystwa (49,28%) oraz dla lepszej zabawy (15,94%). W odpowiedzi „inne, jakie?” (2,90%) mieszkańcy nie wymienili nic konkretnego. Można zauważyć, że dorośli mieszkańcy najczęściej spożywają alkohol w domu (76,81%), u znajomych (60,87%), na świeżym powietrzu (11,59%) oraz w pubie, restauracji i kawiarni (8,70%).

Problem nikotynowy

Często nieodłącznym dodatkiem spożywania alkoholu jest palenie papierosów, dlatego też kolejną część ankiety miała na celu zbadanie zjawiska palenia papierosów przez dorosłych mieszkańców Gminy i Miasta Sianów. Mieszkańcy zostali zapytani jak często palą papierosy. 73,00% ankietowanych nigdy nie paliło, natomiast 21,00% pali codziennie. Dodatkowo 4,00% osób pali kilka razy w roku, a 2,00% kilka razy w miesiącu.

Mieszkańcy, którzy palą zostali zapytani o to, ile sztuk papierosów wypalają dziennie. Badani w większości wskazywali: od 6 do 15 sztuk (37,04%) oraz poniżej 5 sztuk (25,93%). 18,52% osób odpowiedziało „trudno powiedzieć, nie palę codziennie”, a od 16 do 25 sztuk pali 14,81% osób. Dodatkowo 3,70% ankietowanych nie liczy wypalonych papierosów.

Problem narkotykowy

Wszystkie narkotyki powodują uzależnienie, którego objawem jest domaganie się organizmu ich zażycia. Na początku drogi, narkotyki zażywane są w celu spowodowania przyjemnych doznań, z czasem osoby uzależnione zrobią wszystko, by zażyć narkotyk w celu uniknięcia niemiłego, często bolesnego ich braku w organizmie (jest to zależność psychiczna). Dodatkowo, w miarę upływu czasu pojawia się zależność fizyczna charakteryzująca się złym samopoczuciem na skutek zażywania narkotyku, bez którego nie można już normalnie funkcjonować. Mówimy wówczas o głodzie narkotycznym objawiającym się silnym skurczem mięśni, bólem brzucha, często całego ciała. Problem narkotykowy to kolejna kwestia poruszana w niniejszej diagnozie. Celem tego działu, było oszacowanie skali zjawiska zażywania substancji psychoaktywnych w Gminie i Mieście Sianów oraz sprawdzenie stanu wiedzy dorosłej społeczności dotyczącej powyższego problemu. Jak wynika z zebranych danych, 92,00% osób nie zażywa żadnych środków psychoaktywnych. Natomiast pozostali przyznali, że zażywają/zażywali narkotyki: jednokrotnie (6,00%), kilka razy w roku i kilka razy w miesiącu (po 1,00%). Respondenci, którzy wskazali, że zażywali kiedykolwiek narkotyki czy dopalacze zapytano również z jakich powodów sięgali po te substancje. 62,50% ankietowanych mieszkańców Gminy i Miasta Sianów wskazało ciekawość. Następnie po 25,00%: dla towarzystwa oraz z braku konkretnego powodu. Dodatkowo po 12,50% osób zażywało substancje psychoaktywne pod wpływem znajomych, by złagodzić stres oraz dla lepszej zabawy.

Problem przemocy

Przemoc to kolejne zagadnienie poruszane w raporcie z diagnozy społecznej Gminy i Miasta Sianów. Niniejszy rozdział ma na celu, nie tylko oszacowanie liczby rodzin zagrożonych przemocą domową, ale także sprawdzenie, czy mieszkańcy wiedzą, czym jest przemoc i jakie zachowania klasyfikuje się jako zachowania przemocowe. Ankietowani mieli za zadanie wskazać zachowania, które ich zdaniem można uznać za akty przemocy. Respondenci najczęściej wskazywali m.in. na: bicie (92,00%), całowanie, dotykanie wbrew woli (83,00%) oraz kradzież pieniędzy lub innej własności (81,00%). 30,00% dorosłych mieszkańców przyznało, że zna osoby, które doświadczają przemocy w domu. Kolejne 64,00% osób ankietowanych nie zna osób, które doświadczają przemocy. Pozostałe 6,00% respondentów nie ma informacji na ten temat. Dane te również pokazują, iż zjawisko przemocy domowej jest obecne w otoczeniu ankietowanych z Gminy i Miasta Sianów. Osoby doświadczające przemocy najczęściej zaznaczały, iż były ofiarami przemocy psychicznej (86,21%), fizycznej (48,28%) oraz przemocy ekonomicznej i zaniedbania po 6,90%.

ROZDZIAŁ III

Główny cel programu

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Innych Uzależnień określa zakres i formę zadań realizowanych jako zadanie własne gminy. Jego nadrzędnym celem jest tworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych, zmierzających do zapobiegania powstawaniu nowych problemów, a także zmniejszania rozmiarów problemów już istniejących. Program na 2022 rok jest kontynuacją wielokierunkowych działań na rzecz zapobiegania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych w społeczności lokalnej, rozwoju systemu wsparcia dla osób uzależnionych i ich bliskich oraz ograniczenie szkód zdrowotnych, społecznych i zaburzeń życia rodzinnego, których źródłem jest używanie w/w środków. Jest dokumentem wyznaczającym cele oraz sposoby rozwiązywania przedmiotowych problemów i związanych z tą strefą życia problemów rodzinnych i społecznych na terenie gminy.

ROZDZIAŁ IV

Zadania programu i sposoby ich realizacji

- 1) Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
- 2) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.
- 4) Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
- 5) Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży (art. 13¹ i 15 ustawy) oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
- 6) Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Zadanie te będą realizowane poprzez:

- 1) funkcjonowanie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w Sianowie realizującego zadania w gminie wg. ustalonego harmonogramu w zakresie konsultacji, motywowania do podjęcia leczenia osób uzależnionych i ich rodzin,
- 2) działalność GKRPA - podejmowanie rozmów motywacyjnych do podjęcia leczenia odwykowego przez Komisję, w tym informowanie o możliwości podejmowania profesjonalnej terapii uzależnień,
- 3) współpracę z placówkami lecznictwa odwykowego, podmiotami leczniczymi, Prokuratura, Policją, MGOPS, kuratorami sądowymi i szkołami,
- 4) motywowanie i kierowanie na leczenie, udzielanie wsparcia i pomocy psychologicznej osobom po zakończeniu terapii odwykowej i ich rodzinom,
- 5) realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych, min. z profilaktyki uzależnień i przemocy,

- 6) współpraca z instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy dzieciom z rodzin, w których występują problemy uzależnień,
- 7) współfinansowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych w szczególności zagrożonych uzależnieniami,
- 8) udział w kampaniach edukacyjnych lokalnych i krajowych,
- 9) popularyzację wiedzy na temat uzależnień i wynikających z nich zagrożeń (plakaty, prelekcje, spotkania, ulotki),
- 10) przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym w związku z nadużywaniem alkoholu,
- 11) zapraszanie na rozmowę osób, co do których wpłynęło zgłoszenie, w celu rozpoznania problemu uzależnienia w tym przeprowadzenia rozmowy motywującej do podjęcia zmian,
- 12) kierowanie do biegłych (psychiatra, psycholog), w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, narkomanii i ich finansowanie,
- 13) wspieranie i współfinansowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dzieci, młodzieży, dorosłych (w tym pozalekcyjnych działań opiekuńczo-wychowawczych, kulturalno-oświatowych, sportowych i rekreacyjnych w ramach Projektu Dzieciak w Rodzinie) oraz wyjazdów o charakterze organizowanych na terenie tutejszej gminy,
- 14) współpraca z grupami samopomocowymi AA, ANON, udostępnienie lokalu,
- 15) działania na rzecz bezpiecznego poruszania się po drogach (m.in. kampanie społeczne, edukacja w szkołach).

ROZDZIAŁ V

Adresaci i realizatorzy programu

Program adresowany jest do wszystkich mieszkańców gminy a w szczególności do :

- 1) dzieci, młodzieży i ich rodziców (w tym rodzin dysfunkcyjnych),
- 2) kobiet ciężarnych i ich rodzin,
- 3) kadry pedagogicznej szkół, wychowawców, pedagogów, psychologów,
- 4) członków organizacji pozarządowych,
- 5) przedstawicieli lokalnych organizacji działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień,
- 6) osób uzależnionych/pijących szkodliwie i ryzykownie oraz ich rodzin,
- 7) lekarzy pierwszego kontaktu,
- 8) sprzedawców napojów alkoholowych,
- 9) kierowców pojazdów,
- 10) MGOPS w Sianowie,
- 11) Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Realizatorem programu jest Burmistrz poprzez następujące podmioty:

1. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sianowie,
2. Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta w Sianowie,
3. Placówki oświatowe zlokalizowane na terenie Gminy i Miasta Sianów,
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sianowie,
5. Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w Sianowie,
6. Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
7. Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia,
8. Klub Abstynenta ISKRA

9. Straż Miejska, Policja,
10. NZOZ,
11. Organizacje pożytku publicznego działające na terenie Gminy i Miasta w Sianowie,
12. Kościoły, instytucje wyznaniowe,
13. Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień „ANON” w Koszalinie,
14. Inne instytucje działające w obszarze rozwiązywania problemów uzależnień.

ROZDZIAŁ VI

Źródła i zasady finansowania programu

Źródłem finansowania zadań programu są środki pochodzące z opłat za korzystanie za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Program realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy. Finansową podstawę realizacji programu stanowią dochody Gminy i Miasta Sianów z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z art. 18² ustawy, przewidziane w Dziale 851- Ochrona zdrowia, Rozdział 85154- Przeciwdziałanie alkoholizmowi, oraz w dziale 851-ochrona zdrowia, rozdział 85153- przeciwdziałanie narkomanii. Wszelkie zmiany w wysokości środków finansowych na realizację Programu dokonywane będą na podstawie uchwał Rady Miejskiej w Sianowie w sprawie zmian w budżecie Gminy Sianów na **rok 2022**.

ROZDZIAŁ VII

Zasady wynagradzania członków GKRPA w Sianowie

Za pracę obejmującą zakres działań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi członkowie GKRPA otrzymują wynagrodzenie zryczałtowane w wysokości zgodnie z następującymi zasadami :

- a) przewodniczący - 200,00 zł brutto
- b) wiceprzewodniczący - 200,00 zł brutto
- c) pozostali członkowie - 170,00 zł brutto

Wyplata za wynagrodzenie dla członków Komisji następuje z dołu na podstawie listy obecności na posiedzeniach Komisji jeden raz w miesiącu- niezależnie od ilości posiedzeń w miesiącu.

Postanowienia końcowe

W roku 2021, w związku z dalszym stanem epidemii wywołanym przez koronawirusa, nastąpiło wiele zmian w realizacji zadań wynikających z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W kolejnym roku kalendarzowym można spodziewać się dalszych utrudnień i ograniczeń w tym zakresie. Każdorazowo należy kierować się priorytetowymi wartościami, którymi są życie i bezpieczeństwo człowieka. We wszystkich podejmowanych działaniach profilaktycznych, w tym również w stanie zagrożenia epidemicznego, powinno się dążyć do ograniczenia negatywnych konsekwencji społecznych wynikających z używania alkoholu, w szczególności szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego spotęgowanych izolacją całych rodzin, w których występuje problem alkoholowy, narkomanii, innych uzależnień oraz przemoc.

Nadzór nad realizacją „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Innych Uzależnień na rok 2022” sprawuje Burmistrz Gminy i Miasta Sianów.

Burmistrz przedkłada Radzie Miejskiej w Sianowie sprawozdanie z realizacji wykonania niniejszego Programu w terminie do dnia 31 marca 2023 roku.